

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in ponedeljka ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vse dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Štefan Godina. Lastnik konsorcijskega lista „Edinosti“. — Tisk tiskarne „Edinosti“, vplavne zadruge z omejenim poročilom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57.
Naročnina znaša: Za celo leto K 24—
za pol leta „ 12—
za tri mesece „ 6—
Za nedeljsko izdajo za celo leto 5/20
za pol leta 2/10

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone. Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vln. Osmrtice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih za mm po 20 vln.

Oglasi v tekstu lista do pet vrst K 5— vsaka nadaljna vrsta „ 2—

Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev. Oglase sprejema inšeriatni oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo v upravljalni list. Plačilo se izključno le upravlja „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu. Uprava in inšeriatni oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštnohranilnični račun št. 841.652.

Pred novimi velikimi boji v Galiciji in na Poljskem.

Položaj na ruskem in srbskem bojišču.

DUNAJ, 13. (Cenz.) V vzhodni Pruski je prišlo v ozemlju Eydtukhaen — Lyck do večjega boja. Tamkajšnja hitra ofenziva naj bi pač jamčila za varnost važnih zvez ruske armade, ki vodijo preko Biełostoka in Grodnega. Odločilnega vpliva na potek velikih dogodkov, katerih torišče je slej ko prej Poljska in Galicija, pa ne bo imela.

Na Poljskem najbrž prične kmalu nasprotna ofenziva nemške armade. Rusi so prekoračili Wartho z močnimi silami.

V Galiciji prodirajo ruske armade dalje. Včeraj so dosegle v splošnem črto Tarnow — Jaslo — Krosno — Liško. Njihova prodiralna fronta kaže proti jugozapadu.

Tudi tu se zdi, da čas novih velikih bojev ni daleč. Splošni položaj upravičuje najboljše nade. Več se tudi danes ne sme reči.

Hitro in smoteno napreduje naša ofenziva v Srbiji. Srbska armada je dozdevno opustila poizkus, da bi se z močnimi silami ustavljala pri Valjevem in Koceljevi. Vojnogodovinsko dejstvo je, da poražene čete pri dolgi trajajoči zasledovanju polagoma močno izgubljajo notranjo vrednost in da umikanje zavzema vedno nevarnejšo obliko razpršitve. Deli srbske armade se nahajajo za sedaj v težavnem položaju.

Kar delajo naše čete, spominja velike zasledovalne akcije, ki jo je izvedel Napoleon po bitki pri Jeni in Auerštadu do zadnjega diha moštva in konj in s sijajnim uspehom. Porazeni sovražniki namreč, kakor kaže izkušnja, razvija strahovito hitrost v umikanju. Tem več se mora torej ceniti hitro zasledovanje po naših četah, katerih posamezne kolone morajo pri tem premagovati težavno ozemlje. Vkljub vsemu temu pa so naše krilne kolone dospele na severu do Tamnave, pritoka reke Kolubare, na jugu pa blizu do Valjevega. Sreda je še nekoliko zaostala, sovražno središče torej že okriljeno, glavna etapna črta srbske armade, železnica iz Moravske doline proti Valjevemu ogrožena. Polet in zaupanje v zmago naših vrlih balkanskih čet jamčila za nadaljne velike uspehe. — (»Tagespost«).

Z belgijskega bojišču.

Boji v megli.

KUDANJ 13. (Cenz.) „National Tidende“ poroča iz Pariza: Dasiravno leži gosta megla na bojišču, se vendar N mci obsežno pripravljajo za novo, m gočno prodiranje proti Ca-aisu. To prodiranje se izvede, pa naj stane, kar hoče. Boji se vrše v megli in presenečenja bi bila mogoča, ko bi si zavezniki ne prizadevali na najsikrajnejši način, da ostanejo poučeni o poziciji Nemcev. Tekom srede je bila cela vrsta napadov jako znatnih sovražnih moči južno od Yperna.

Boji pri Dixmuidnu.

BEROLIN 13. (Cenz.) Iz današnjega poročila generalnega štaba glej današnjo jutranjo „Edinost“ so ja-no razvidne posledice ostojitve Dixmuidne: iz poročila izhaja nevdružno napredovanje na vsej fronti. Dasiravno leži gosta megla na bojišču, Nemci prodirajo dalje. Kakor poroča „Berliner Lokalanzeiger“, so se Angleži včeraj bili slabo, dočim pri Nemcih vlada veliko navdušenje.

Rusko-turška vojna.

CARIGRAD 13. (Kor.) Glavni stan javlja: V bojih pri Koprivki, ki so se vršili 11. in 12., so bili Rusi premagani. Imeli so Rusi 4000 mrtvih in istot liko ranjenih. Naše čete so vjele 5000 Rusov in si osv. jile 10.000 pušk in množino municije.

Rusi so se v slabem stanju umaknili proti Kubeku. Ker pa so tla strmogitega značaja in sta tudi megla in sneg ovirala gibanje naših razvojnih kolon, niso mogle naše čete popolnoma odrezati sovražnika črto umikanja. Vendar so nadaljevale njega zasledovanje.

CARIGRAD 13. (Kor.) Agence Ottomane objavlja nastopni komunikacije glavnega stana: Uvedene preiskave so ugotovile, da so bile turške transportne ladje „Bezmialcu“, „Bachr“, „Achmer“ in „Midhat-paša“, — ki so bile odposlane iz Zungulduka pred obstreljevanjem tega kraja, da prevedejo čete v pobilje označene kraje — po ruskem brodovju, ki je obstreljevalo Zungulduka, zadete in potopljene.

Posadke, obstoječe iz 219 moč, in nekaj potnikov so Rusi glasom nekega ruskega poročila ujeli.

Izgube teh ladij je obžalovati, ali nado-meste se po treh boljih ladjah iz d slej zaplenjenih ruskih ladij, ki dobe imena potopljenih ladij.

„Emden“.

LONDON, 13. (K.) „Morningpost“ poroča iz Sidneya dne 11. t. m.: Kakor se je izvedelo, je navzočnost križarke „Emden“ naznanil po depesji z iskrami neki uradni družbe Eastern Cable Company na otoku Kokos. Easter Cabel Company je bila prva obveščena, ko so „Emden“ opazili.

CARIGRAD, 13. (K.) Turški listi proslavljajo junaštvo častnikov in moštva križarke „Emden“.

Križarki „Good Hope“ in „Monmouth“ izgubljeni.

LONDON 13. (Kor.) Admiralitea naznanja, da se mora smatrati, dasi ni nobenih natančnejših poročil, da sta križarki „Good Hope“ in „Monmouth“ zgubljeni.

Z nemško-japonskega bojišču.

TOKIO, 13. (Uradno). 11. t. m. je eksplodirala podzemna mina, ko so jo odstranjevali, pri čemer sta bila ubita dva častnika in 8 vojakov, ranjenih pa je bilo 56 moč in en častnik. V čingtavski bolnici leži 436 ranjenih Nemcev.

PEKING, 13. (Kor.) „Echange Telegraph Company“ javlja: Japonci so zajeli dve topovki, enega rušilca in pet transportnih ladij. Misli se, da se bo dala potpoljena avstrijska križarka lahko dvigniti s plavajočimi doki.

Angleške gospe za prostost nemških in avstrijskih ujetnikov.

AACHEN 13. (Kor.) Tukajšnje angleške gospe so poslate v London neko vlogo, v kateri je rečeno: V Aachenu živče Angležinje nujno prosijo angleško vlado, da se nemški in avstrijski civilni ujetniki, v kolikor niso sumljivi, spuste na prosto in da se z ostalimi zaprtimi postopa tako, kakor se to dostaje britiškemu narodu. — Razven tega vprašajo, kaj naj se zgodi s ženami in otroci sedaj na Nemškem zaprtih Angležev in sicer v očigled dejstvu, da se jih je oropalo njih preživiteljev in da so isti izročeni na milost in nemilost nemškemu prebivalstvu in privatnim osebam. — Angleške ženske v Aachenu naznanjajo britiški vladi, da se je do sedaj postopalo z njimi od strani angleških oblastev z največjo obzirnostjo, kakor je to sploh v navadi pri tem velikem narodu. Kako pa bode nemška vlada sedaj spoznavala za pravo, kako je namreč treba postopati z nami, potem namreč, ko so nam dospele na ušesa najžalostnejše pripovedi od strani civilnih angleških ujetnikov, no, o tem se je treba šele prepričati.

Vodja srbskih nacionalistov v Bolgarski.

SOFIJA 13. „Agence Tel Bulgare“ javlja: Vodja srbskih nacionalistov Marinković, ki se že nekaj dni mudil v Sofiji, objavlja v listu „Mir“ izjave, ki smatrajo vse javno mnenje Bolgarske za nesramno in v katerih vidi vsakdo provokacijo, naperjeno proti Bolgarski.

Marinković pravi med drugim, da je zahteva po manifestacijah od strani Bolgarske nemoralna, da nima Bolgari nič sar zahtevati od Srbov; da pa naj bi, če že mislijo, da smejo kaj zahtevati, počakali vsaj konca vojne z Avstrijo, da bodo potem mrdili svoje moči s Srbijo. Končno pravi, naj se Bolgarska drži drugih signatarnih vlasti

bukareške pogodbe in si mora prizadevati, da si zopet pridobi zapadne mejne črte. O teh izjavah se živo razpravlja v vseh krogih, kjer so izzvale vihar ogorčenja. Vidijo v njih nov nepričakovan dokaz srbske arogance in neodoljivosti.

Velne posojila.

DUNAJ, 13. (K.) Delniška družba tovarne Skoda v Plznu je pri kreditnem zavodu in Niževavstrijski eksportni družbi podpisala štiri milijone kron. Pri kreditnem zavodu so podpisali nadalje tehnični zavod v Trstu dva milijona, Rothova delniška družba dva milijona in Sladkorna rafinerija v Nestomicu 500.000 kron. G. Hugo Oerngross kot predsednik Oerngrossove delniške družbe je podpisal pri kreditnem zavodu in pri dunajskem bančnem društvu en milijon in sicer po 500.000 na račun družbe in istotoliko privatno.

BUDIMPEŠTA, 13. (K.) Na ogrsko vojno posojilo so podpisali med drugimi: Ogrska splošna kreditna banka, peštanska ogrska komercialna banka, peštanska prva domovinska hranilnična družba in ogrska eskomptna in menjalna banka, vsaka po 10 milijonov. Dalje tvrdke Ignac Deutsch & sin v svojem in v imenu družbe pripadajočih jima tovarov en milijon, budimpeštanska delavska zavarovalna blagajna 750.000 kron, opatija v Zerczu pol milijona, splošna ogrska premogovniška delniška družba en milijon, tvrdka Manfred Weiss tri milijone kron.

DEBREČIN, 13. (K.) Mestna uprava in siroitišnica sta sklenili podpisati več milijonov vojnega posojila. Tudi med prebivalstvom se pojavlja živahna udeležba. V Debrečinu bo podpisanih kakih 10 milijonov.

DUNAJ 14. (Kor.) Kakor poročajo listi je veliki industrijalec Mihael Benies podpisal en milijon, baron Friderik Ha merle en milijon, petrolejska delniška družba Schodnitza ol milijona, Josip Manner in dr. pol milijona, c. kr. družba zdravnikov na Dunaju 0.000 K.

V vojnih poštnih zabojih naj se ne pošilja jestvin vojakom.

DUNAJ 13. (Kor.) List „Korrespondenz Wilhelm“ poroča: Ker je v izobilju preskrbljeno za preskrbo vojakov, se ponovno opozarja na to, da naj se v vojnih poštnih zabojih ne pošilja jestvin, ker bi se v takem danem slučaju sicer moralo računati z vojnimi poštnim prometom.

Poštnim uradom je naročeno, da se večkrat prebriga o tem, da poštni zaboji ne vsebujejo jestvin in da se nobene pošiljave jestvin ne sprejemajo.

Če in kdaj se lahko odpošiljajo takozvane suhe jestvine, morda one za božične praznike, o tem se pristojne oblasti obveste pravočasno.

Odlikovanje.

DUNAJ, 13. (Kor.) Nadvojvoda Franc Salvator je podelil bronasto častno svetinjo Rdečega križa mornarju Hansu Hackhoferju na »Belloni« v Puli in nadporočniku Evgenu Steklu pri poveljništvu domobranskega dopolnitvenega okraja na Opčinah.

Angleška vlada bo zahtevala kredit 200 milijonov Sterlingov.

LONDON, 13. (K.) „Morningpost“ javlja: Pričakuje se, da bo vlada zahtevala kredit 200 milijonov funtov sterlingov. Namenuje se znaten del tega kredita pokriti z davki, ki prinesejo 30 do 50 milijonov.

Ministrski predsednik Asquith je sprejel v principu nasvet, da bi mala komisija, v kateri naj bi bile zastopane vse stranke, uredila oskrbo svojcev vojakov. Vsled tega je delavska stranka odnehala od namere, vložiti dodaten predlog k adresi na prestolni govor.

Boji pri Yperu.

LONDON, 13. (Cenz.) Poročevalec lista „Times“ na severnem Francoskem opisuje bitko v okolici Yperna ter pravi:

»Bitka okoli Yperna je postala sedaj artiljerijski dvoboj. Pehota je za sedaj vsaj dovršila svoje delo. Britanska pehota je dobro izvršila svojo nalogo: vrgla je nazaj sovražnika vzhodu, nazaj v svoje strelske jarke (?). Tu so sedaj začasno varni pod okriljem svojih velikih topov. Neglede na število nas nemška pehota nadkriljuje v dveh stvarih: prvič pripravljajo njihove zadnje čete, če napredujejo, dobro napravljene strelske jarke, tako, da imajo vedno ravno umično črto za seboj, oni namreč, ki se jim jo posreči doseči. Naši ljudje pa si morajo, ko prodirajo, svoje lastne strelske jarke često izkopati v vsej hitrici in okopi večkrat ne zadostujejo. Nadalje je sovražnik v premoči s svojimi topovi. Njegova poljska artiljerija ni boljša od naše, toda štirikrat številnejša in poleg tega imajo svoje težke topove, svoje »pregovorne zabojce«, ki nosijo dalje nego vse, kar moremo mi doslej postaviti na bojišče. V bitki na odprtem bojišču ti topovi sicer ne ugonablajo vedno trupla in življenja, vendar pa je treba upoštevati njihov moralni učinek. Marsikdaj, kadar imajo topničarji srečo, je učinek strahovit. Čul sem o celi vrsti slučajev, v katerih so te velike kroglice udarile v strelske jarke, razkopale zemljo in moštvo pokopale pod njo. Pred kratkim je taka kroglica zadela v Ypernu eno naših baterij. Kolikor mu je bilo mogoče, je moštvo pobegnilo. Ko se je vrnilo s konji, da prepelje baterijo v drug položaj, sta bila dva topa razbita na kose. Ravno ta nadkriljujoča artiljerijska moč omogoča sovražniku, da se nam ustavlja, brez nje bi ne imel nikakega upanja. O kakem zbadanju z bajonetom nisem čul ničesar, kvečjemu v slučaju ranjenecv, ki jih je sovražnik prebadal z bajoneti, (obrekovanje!), ko je naskočil naše strelske jarke. Skoraj vsi so ranjeni po granatnih drobcih ali šrapneljskih kroglih. Sovražniki nas zadržujejo s svojim artiljerijskim ognjem. Odbili smo njihove napade na Ypernu, toda njihova artiljerija je zopet začela delovati in to zakasnjuje naše nadaljne prodiranje.

Angleži, Francozi in Rusi proti Turčiji v letu 1827.

Dasi dosedaj še ni bilo prave vojne, v kateri bi se bile te tri velevlasti današnjega tropsorazuma borile skupno proti Turčiji, vendar so imela združena brodovja prvoinenovanih treh držav enkrat prilike, da so skupno nastopile proti turškemu brodovju. Karakteristično pri tem je, da ni bila podana nikaka vojna napoved.

Med grško vstajo so se razmere med Turčijo na eni in Anglijo in Francijo — kateri dve državi sta protežirali vstase — na drugi strani, poslabšale. Z Rusijo pa je bilo razmerje že zopet napeto. Flote Rusije, Francije in Anglije so ležale v oktobru 1827. ob vzhodu v zaliv Navarino (danes oficijelno Pylos), na južno zapadnem obrežju Merea, da so v zalivu zasidrani turškemu brodovju pod kapitanom Beyem zabranjevali izhod. Brodovje je zaveznikov je šlo 26, turško pa 82 ladij. Turško brodovje je obstajalo po največjem delu iz malih, starih lesenih ladij. Ne da bi bili Turki vpriporili kak sovražen čin, so začeli zavezniki dne 20. oktobra obstreljevati turško brodovje. Ob manjši vrednosti turškega ladijskega materiala se pravzaprav niti ne more govoriti o pomorski bitki. Turško brodovje je bilo uničeno: 55 ladij je bilo deloma razpršenih v zrak, deloma sestreljenih in 5000 Turkov je prišlo ob življenje. Čudno pa je, da vzlic temu »intermezzu« tudi pozneje ni prišlo do nikake vojne napovedi, ravno tako, kakor da je bilo uničenje flote le nekaj diplomatskega koraka. Z Anglijo in Francijo sploh ni prišlo do vojne, dočim ruska vojna napoved, podana dne 28. aprila 1828, ni bila v neposredni zvezi z dogodki pri Navarino, ampak je bila le posledica že dlje časa napetega razmerja med Rusijo in Osmansko državo.

Učinkovanje vojne na finančne in gospodarske razmere.

Vsled povabila gremija dunajskega trgovstva je razpravljal dne 12. t. m. ravnatelj prometne banke Filip Broch o vojni in njenem učinkovanju na finančne in gospodarske razmere v monarhiji. Med drugim je izvajal:

Ob začetku vojne je bil naš finančni položaj ugoden. Sedaj pa se kaže pravilnost politike avstrijskih bank, ki gre za tem, da goji najtesnejšo zvezo z domačimi industrijami. Industrializacija bančnega delovanja v največjo korist za vse naše gospodarsko življenje. Dunajske banke same razpolagajo s premoženjem 13 milijard in predstavljajo s svojimi napravami kapitalno moč skoro šestih milijard. K temu kapitalu se morejo prišteti milijarde tistih kapitalov, ki so jih nabrali zavodi avstrijskih provincialnih glavnih mest in Ogrske, če hočemo prav ceniti kapitalno silo bank. Vsa ta sila toži se v Trstu. Ob začetku vojne je bil naš finančni položaj ugoden. Sedaj pa se kaže pravilnost politike avstrijskih bank, ki gre za tem, da goji najtesnejšo zvezo z domačimi industrijami. Industrializacija bančnega delovanja v največjo korist za vse naše gospodarsko življenje. Dunajske banke same razpolagajo s premoženjem 13 milijard in predstavljajo s svojimi napravami kapitalno moč skoro šestih milijard. K temu kapitalu se morejo prišteti milijarde tistih kapitalov, ki so jih nabrali zavodi avstrijskih provincialnih glavnih mest in Ogrske, če hočemo prav ceniti kapitalno silo bank. Vsa ta sila toži se v Trstu. Ob začetku vojne je bil naš finančni položaj ugoden. Sedaj pa se kaže pravilnost politike avstrijskih bank, ki gre za tem, da goji najtesnejšo zvezo z domačimi industrijami. Industrializacija bančnega delovanja v največjo korist za vse naše gospodarsko življenje. Dunajske banke same razpolagajo s premoženjem 13 milijard in predstavljajo s svojimi napravami kapitalno moč skoro šestih milijard. K temu kapitalu se morejo prišteti milijarde tistih kapitalov, ki so jih nabrali zavodi avstrijskih provincialnih glavnih mest in Ogrske, če hočemo prav ceniti kapitalno silo bank. Vsa ta sila toži se v Trstu.

Vojna pa ni samo razdevalka, ampak je tudi naročevalka in kot taka oploduje gospodarsko življenje.

Predavatelj je navel potem številne industrije, obrti in rokodelstva, ki vsled potrebe armade profitirajo od vojne. Tako prihaja, da je največji del domače industrije in obrti stopil v perijodo koristnostnega delovanja ter je mogel tudi v tem času zagotoviti delavcem obilne prilike za zaslužek.

Poljedelstvo je doseglo na letošnji žetvi pridelek 5.184 proti 3.906 milijona v prejšnjem letu. Tudi za gozdarstvo je prišel povišek na lesu.

Naše gospodarsko življenje kaže torej vzlic vojni čvrst razvoj. — Ko bo vojna srečno končana, bomo stali pred novo epoho. Stroške vojne zmoro monarhija z lahkoto.

Državni dohodki monarhije dajajo sedaj letnih pet milijard. Ko nam bo neprestana skrb, ki nas je težila pred vojno in ki je s svojimi pogostimi krizami nalagala našemu gospodarskemu življenju tolike žrtve, odvzeta, ojačimo zopet, in 5 ostoni povišek tega dohodka, to je, 5 kron na glavo, dajajo pokritje potrebščine na obrestih blizu 5 milijard, številka, s katero nam pač ni treba računati.

V trenutku se nahaja monarhija v stanju preobilice kapitala, ker je investicijsko delovanje zaustavljeno in ker vsled odajanja nakupljenih zalog prihajajo denarna sredstva na razpolago. Z novim vojnim posojilom se nudi temu razpoložljivemu denarju jako ugodna prilika za uporabo, pri čemer sodeluje korist z željo, da služimo interesu domovine, da nje finančno in politično zmoglost manifestiramo glasno in vidno pred vsem svetom.

Ko srečno končamo to vojno, ne prisilimo sveta k drugemu ocenjevanju naše politične in militarne moči, ampak si s tem tudi notranja soliditeta in soliditeta našega gospodarskega življenja in našega državnega kredita, priborita primeren mesto.

Predavanje je bilo sprejeto z veliko pohvalo.

Spominjajte se ob vsaki priliki naše Ciril-Metodove družbe!

